

Prof. dr hab. Kazimierz Krzakiewicz

Emerytowany profesor UEP

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. inż. Tomasza Schroedera pt. „Wpływ ekosystemu przedsiębiorczości na innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski”
przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. UEK dr hab. Piotra Buły.**

Recenzja została przygotowana w związku z decyzją Rady Dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie z dnia 22 września 2022 r. powołująca mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr. inż. Tomasza Schroedera.

Przygotowując ocenę rozprawy kierowałem się wymogami dotyczącymi rozpraw doktorskich, które zostały określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora. Art. 13.1 ustawy wymaga, aby rozprawa doktorska stanowiła oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywała ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie naukowej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

1. Problem podjęty w rozprawie posiada duże znaczenie z punktu widzenia potrzeb badań naukowych, jak i potrzeb praktyki zarządzania współczesnymi przedsiębiorstwami. Zasoby wiedzy dotyczącej problemu będącego przedmiotem rozprawy są jeszcze skromne w stosunku do rangi i złożoności tematu. Celem jest przedstawienie w dysertacji teoretycznych i metodycznych aspektów przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw. Autor likwiduje w znacznym stopniu lukę w obszarze badań nad zależnościami pomiędzy ekosystemem przedsiębiorczości a innowacyjnością przedsiębiorstw.

Dokonany przez Autora wybór problemu naukowego spełnia zatem oczekiwania i wymogi stawiane dysertacjom doktorskim. Nie ulega wątpliwości, że wybrana przez mgr. inż. Tomasza Schroedera problematyka jest interesująca i ważna z poznawczego i naukowego punktu widzenia. Przedmiotem rozprawy jest ważny problem naukowo-badawczy, którego rozwiązanie może być podstawą do uzyskania stopnia naukowego doktora.

Recenzowana rozprawa wzbogaca w istotny sposób zasoby dotychczasowej wiedzy w przedmiocie badań. Ma również walor użyteczności dla praktyki zarządzania przedsiębiorstwami logistycznymi. Praca zawiera wiele wartościowych, oryginalnych i mających walor nowości, elementów o istotnej wadze dla teorii, jak i praktyki zarządzania.

Za szczególnie istotne wyróżniki dysertacji można uznać:

- wieloaspektowy charakter procesu badawczego wyznaczony zakresem obszarów mających wpływ na innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych;
- sprawną prezentację wiedzy z szerokiego spektrum zagadnień składających się na badaną problematykę;
- usystematyzowane podejście do badania wpływu ekosystemu przedsiębiorczości na innowacyjność przedsiębiorstw;
- oryginalne podejście do badania ekosystemu przedsiębiorczości.

Rozprawa doktorska stanowi oryginalne studium teoretyczno-empiryczne oparte na właściwie dobranej literaturze, polskiej i zagranicznej, z zakresu nauki o zarządzaniu. W pracy wykorzystano także informacje pochodzące ze źródeł wtórnych.

2. Główny cel pracy Autor określa jako „znalezienie odpowiedzi na pytanie, które czynniki ekosystemu przedsiębiorczości determinują innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski”.

Autor formułuje także sześć dodatkowych pytań badawczych:

01. Które czynniki ekosystemu przedsiębiorczości najczęściej wykorzystują przedsiębiorstwa logistyczne regionu Małopolski w swojej działalności gospodarczej?
02. Jakie typy innowacji są najczęściej wprowadzane w przedsiębiorstwach logistycznych regionu Małopolski?

03. Które z czynników ekosystemu są najistotniejsze z punktu widzenia przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski?
04. Czy istnieją obszary ekosystemu, które generują innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski?
05. Czy w badanym ekosystemie występują relacje kooperacji?
06. Które z czynników ekosystemu są najbardziej dostępne z punktu widzenia przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski?

Pytania te wychodzą poza obszar badawczy określony przez cel główny. Nie są także w pełni rozłączne. W dysertacji nie sformułowano hipotezy głównej. Postawiono natomiast cztery hipotezy:

H01: Występuje korelacja dodatnia pomiędzy wykorzystaniem czynników ekosystemu przedsiębiorczości a innowacyjnością przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski.

H02: Przedsiębiorstwa logistyczne regionu Małopolski o większym poziomie zatrudnienia i międzynarodowym obszarze działalności wykazują innowacyjność.

H03: Częstość występowania kooperacji jest powiązana z wielkością zatrudnienia.

H04: Innowacje procesowe są najczęściej wprowadzanymi innowacjami przez przedsiębiorstwa logistyczne regionu Małopolski.

H05: Dywersyfikacja świadczonych usług występuje w innowacyjnych przedsiębiorstwach logistycznych regionu Małopolski.

H06: W obszarze infrastruktury najbardziej istotnym elementem dla przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski jest infrastruktura transportowa.

H07: Innowacyjne przedsiębiorstwa logistyczne regionu Małopolski wskazują większą istotność czynników ekosystemu.

H08: Innowacyjne przedsiębiorstwa logistyczne regionu Małopolski wskazują większą dostępność czynników ekosystemu.

Nie wszystkie z hipotez posiadają bezpośredni związek z celem pracy, choć niewątpliwie rozszerzają obszar prowadzonych badań. Szkoda, że Autor nie sformułował

hipotezy głównej, która uporządkowałaby ich układ. Tę rolę mogłaby odegrać hipoteza 01, choć należy dostrzec, że korelacja nie oznacza jeszcze zależności przyczynowo-skutkowych.

Dokonując ogólnej oceny celu głównego i katalogu sformułowanych pytań badawczych i hipotez, pomimo powyższych uwag, należy stwierdzić, że Autor w dostatecznie dojrzały i przejrzysty sposób określił problem naukowy, do którego rozwiązania w rozprawie konsekwentnie dążył. Oceniając spójność celu rozprawy ze zbiorem sformułowanych przez Doktoranta hipotez badawczych, należy stwierdzić, że cele w dostatecznym stopniu korespondują z przedstawionymi hipotezami i pytaniami badawczymi.

3. Przedstawione cele pracy, problemy badawcze oraz hipotezy i pytania badawcze, powodują, że przedmiotem rozważań w rozprawie staje się innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych oraz ekosystem przedsiębiorczości.

Przeprowadzone w pracy badania bibliometryczne obejmowały lata 2008-2018. Badania empiryczne dotyczyły lat 2019-2021. Zakres podmiotowy stanowili w części teoretycznej badacze i eksperci – autorzy badanych publikacji. W części empirycznej respondenci, przedstawiciele 166 badanych firm.

Tak zdefiniowany zakres pracy z punktu widzenia przedstawionego celu można uznać za prawidłowy.

W dysertacji wykorzystano dobrze dobrane metody statystyczne oraz systematyczny przegląd literatury przedmiotu.

W procesie weryfikacji hipotez oraz rozwiązywania postawionych problemów badawczych wykorzystano analizę informacji wtórnej – literaturę zwartą oraz artykuły naukowe. Autor prezentuje bardzo bogatą literaturę wykorzystaną w rozprawie.

Sposób przyjęcia przez Autora dotychczasowego, opublikowanego piśmiennictwa dotyczącego problematyki rozprawy doktorskiej, jest prawidłowy.

W pracy wykorzystano także informacje ze źródeł pierwotnych. Postępowanie badawcze przeprowadzone na potrzeby pracy, jest poprawne i dostarcza rezultatów wartościowych z punktu widzenia postawionych hipotez i pytań badawczych.

4. Rozprawa ma charakter teoretyczno-empiryczny i składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, spisu tabel, spisu rysunków i aneksu.

We wstępie pracy Autor przedstawił uzasadnienie podjęcia tematu, cele, hipotezy i pytania badawcze oraz krótko scharakteryzował treść poszczególnych rozdziałów rozprawy.

Realizacja celów rozprawy nastąpiła w rozważaniach podzielonych na cztery rozdziały.

W rozdziale pierwszym Autor przedstawia teoretyczne aspekty przedsiębiorczości oraz ekosystemu przedsiębiorczości. W 1.1. charakteryzuje różne definicje przedsiębiorczości. Wykorzystuje tutaj głównie podejście J. Schumpetera oraz P. Druckera. Nie określa jednak wyraźnie, którą definicję przedsiębiorczości przyjmuje jako podstawową. Stwierdza jedynie w zakończeniu podrozdziału, iż „częścią wspólną, która łączy różne definicje przedsiębiorczości jest istnienie pewnych cech osobowości człowieka, które odpowiednio wykorzystywane wpływają pozytywnie na jego działania przedsiębiorcze” (s. 14). W 1.2. Autor przedstawia różne definicje pojęcia ekosystemu przedsiębiorczości. Za D. Iserbergiem przedstawia domeny ekosystemu przedsiębiorczości. Pozwala to Doktorantowi na prezentację uniwersalnego modelu rozwoju przedsiębiorczości. Podrozdział kończy przedstawienie cech ekosystemu wg. D. Isenberga. W 1.3. Autor wykorzystując relacje przedsiębiorstw w ekosystemie oraz cykl życia ekosystemu ukazuje dynamiczny i złożony charakter ekosystemów. Rozdział (1.4.) kończą rozważania dotyczące kondycji ekosystemu biznesowego. Są one zdominowane przez prezentację roli organizacji typu keystone w ekosystemie biznesu.

W rozdziale drugim Autor przedstawia podstawowe elementy budowy modelu ekosystemu z podziałem na domeny i obszary wpływające na przedsiębiorczość. W 2.1. przedstawia 3 obszary: polityka i przywództwo, właściwe finansowanie oraz kulturę organizacyjną. W 2.2. wsparcie instytucjonalne i infrastruktura, jakość kapitału ludzkiego oraz rynki przyjazne dla inwestorów. Rozdział kończą ciekawe rozważania Autora dotyczące wpływu czwartej rewolucji przemysłowej na innowacyjność przedsiębiorstw.

Rozdział trzeci poświęcony jest zagadnieniu innowacyjności przedsiębiorstw. Posiada on charakter literaturowy. Autor przedstawia tutaj typy i rodzaje innowacji oraz czynniki wpływające na kształtowanie się innowacyjności. Czynniki te dzieli na wewnętrzne i zewnętrzne oraz oddziaływujące w sposób bezpośredni i pośredni. W drugiej części rozdziału

Autor omawia problem innowacyjności przedsiębiorstw krajowych (3.3.) oraz innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych (3.4.). Charakterystykę działalności innowacyjnej prezentuje Autor w oparciu o dane GUS.

Rozdział czwarty stanowi empiryczną część dysertacji. Autor przedstawia w nim wyniki badań dotyczących ekosystemu przedsiębiorczości oraz innowacyjności badanych przedsiębiorstw regionu Małopolski.

W podrozdziale 4.1. opisuje przyjętą metodykę postępowania badawczego. Podrozdział 4.2. zawiera z kolei wyniki badań dotyczące postawionych pytań badawczych a 4.3. wyniki badań dotyczące sformułowanych przez Autora hipotez badawczych. Podrozdział 4.4. zawiera ciekawe rozważania Doktoranta dotyczące różnych aspektów czwartej rewolucji przemysłowej w odniesieniu do przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski. Autor dowodzi, że czwarta rewolucja przemysłowa posiada duży wpływ na innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych.

Odnosnie do postawionych w dysertacji pytań badawczych Autor udowadnia między innymi, iż:

- czynnikami ekosystemu przedsiębiorczości wykorzystywanymi najczęściej przez badane przedsiębiorstwa są: różne kanały dystrybucji, spotkania branżowe, historie sukcesu przedsiębiorstw, sieci powiązań biznesowych, kwalifikacje pracowników;
- do typów innowacji najczęściej wprowadzanych w przedsiębiorstwach należą innowacje procesowe i organizacyjne;
- do czynników ekosystemu o najwyższym poziomie istotności dla przedsiębiorstw logistycznych należą: kwalifikacje personelu, infrastruktura transportowa, doradztwo prawne, infrastruktura telekomunikacyjna;
- do obszarów ekosystemu, które generują innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych należą: informacje zwrotne od pierwszych nabywców, działalność korporacji wielonarodowych, spotkania branżowe, strategie i programy rozwoju przedsiębiorczości, wykwalifikowany personel, sieć powiązań biznesowych, różne kanały dystrybucji;
- w badanym ekosystemie występują relacje kooperencji „które dostrzega ponad połowa respondentów” (s.242);

- najbardziej dostępne czynniki ekosystemu to: sieci powiązań biznesowych, pożyczki i kredyty, doradztwo rachunkowe i doradztwo prawne.

Spośród postawionych ośmiu hipotez przeprowadzone przez Autora badania pozwoliły na potwierdzenie hipotezy H02i H06. Cztery hipotezy, w tym H01, którą uważam za podstawową, ze względu na cel pracy, zostały potwierdzone częściowo. Natomiast hipotezy H03i H05 nie zostały potwierdzone.

5. W moim przekonaniu to, co osiągnięto w recenzowanej rozprawie stanowi podstawę do nadania mgr. inż. Tomaszowi Schroederowi stopnia doktora nauk w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Poprawnie przeprowadzony proces badawczy osadzony został na ugruntowanych podstawach teoretycznych.

Metodyka przeprowadzonego badania nie budzi zastrzeżeń. Kwestionariusz ankietowy zawiera pytania dobrze korespondujące z celem pracy oraz postawionymi pytaniami badawczymi. Również dobór i sposób wykorzystania przyjętych metod analizy nie budzi uwag. Osiągnięte wyniki pozwoliły na sformułowanie wniosków, które posiadają duży potencjał poznawczy.

6. Rozprawa jest napisana klarownym językiem. W swoich rozważaniach Autor zachowuje ciągłość wywodów, wykazując się umiejętnością prezentacji zjawisk i poglądów zawartych w analizowanej literaturze. Starannie, pod względem formalnym, są umieszczone w treści liczne tabele i rysunki.

Konkluzja

Ogólna ocena rozprawy jest jednoznacznie pozytywna. Recenzowana rozprawa doktorska autorstwa mgr. inż. Tomasza Schroedera „Wpływ ekosystemu przedsiębiorczości na innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski” przygotowana pod kierunkiem prof. UEK dr hab. Piotra Buły jest wartościową pracą naukową wnoszącą nową wiedzę do nauk o zarządzaniu i jakości poprzez odniesienie do dotychczasowego dorobku naukowego dotyczącego przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw. Rozprawa na dobrym poziomie prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Przeprowadzone przez Autora oryginalne badania empiryczne

pogłębiające wiedzę dotyczącą wpływu ekosystemu przedsiębiorczości na innowacyjność przedsiębiorstw stanowią oryginalne rozwiązanie ważnego problemu naukowego.

Doktorant zrealizował zakładane cele dowodząc jednocześnie, iż posiada umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Rozprawa posiada także istotną wartość aplikacyjną.

Rozprawa mgr. inż. Tomasza Schroedera „Wpływ ekosystemu przedsiębiorczości na innowacyjność przedsiębiorstw logistycznych regionu Małopolski” spełnia wszystkie warunki stawiane rozprawom doktorskim określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, oraz w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 20118 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie mgr. inż. Tomasza Schroedera do publicznej obrony rozprawy doktorskiej Jego autorstwa. Równocześnie stawiam wniosek o jej wyróżnienie.

Poznań, dnia 8 listopada 2022 r.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. K...' with a stylized flourish at the end.